

Vizualnost filma, ki ga je lansiral Netflix, je očitno produkt vsaj zadostno, če že ne obilno finančno in produkcijsko podprtega projekta. Temno tonirani prizori, v pretežno gladko izvedenih spojih med sekvencami, sestavljenih v preišljenem in smiselnem kadriranju sugerirajo distopične poudarke. Mestoma pohitrena montaža požene suspenz, ki pa ni poglobitni cilj avtorja. V posameznih potekih montaža zaplete časovna sosledja in tako nemara nakaže vozlišča, v katerih se srečujejo prividi, projekcije in lažnost tega, kar se zdi kot realnost. V tem pogledu si film izposoja poglede in strukture kadrov od *filma noir*, čigar »renesansa« preči mnoge filmske produkcije in še bolj televizijske serije, ne glede na njihovo »nacionalno« določenost. Dokaj sofisticiran film z izraženimi pronicljivo detajliranimi prizori pa se ni izognil posameznim dramaturškim slabostim, saj na primer odnos osrednje osebe in kandidata za župana vse prehitro in psihološko neutemeljeno postane odnos zaupanja, ki je za Tomasza sredstvo manipulacije. Manj prepričljiv je tudi poskus ponazarjanja zavajajoče komunikacije junaka z nacionalističnim aktivistom preko avatarjev v računalniški igrici. Vseeno pa ta poskus sugerira idejo gibanja v realnosti virtualnega. Film nas prestavi v družbene položaje, ki jih zastarele formule o nasprotjih komunizma in demokracije, liberalizma in represije itn. ne zadevajo več. Kar pa se poraja tudi v novih razmerjih, je »večni« fašizem.

AMEBA

ANJA BANKO

»Človk, lej kle maline rastejo, stari!«

»Ta film temelji na resnični prihodnosti.« S tem pojasnilom se *Ameba* (2021, Blaž Završnik) odpre v distopično, črno-belo filmsko sedanost, v kateri se z blokovske strehe še bežno vidijo obrisi gora kot opomin nekega sveta, ki ga očitno, vsaj za nekatere – kmete in klošarje na tej drugi strani hriba – ni več. Kot ni več vode, interneta, dopustov na morju ali

revolucij. Kot pravi eden od protagonistov Lilčke: »Kakšna revolucija človk, sej nimamo interneta!«

Filmski svet *Amebe* je blokovsko naselje, srce Kamnika. Da gre vse k vragu, je kriv župan, ki je sklenil posel s podjetjem Orphey. Kot se za klasično ZF distopijo spodobi, glavnega antagonista nikoli ne vidimo, pojasnila o dogajanju pa vstopajo kot radijska poročila: podjetje Orphey že sedi za vladno pogajalsko mizo in skuša prevzeti nadzor nad upravljanjem z vodnimi viri. Medtem specialne enote vdirajo v stanovanja, z neba sklatijo drone, nekaterim ljudem se meša, drugi so izginili neznano kam, spet tretji z balkona raje zanihajo v praznino. Edina luč, kamor se ljudje ob nočeh zatekajo kot večje, je klub Ameba, kjer osrednji trije protagonisti dilajo mano.

Dačo (Dario Nožić Serini), Tunja (Matej Tunja) in Lilčke (Luka Lah) so sicer kamniški glasbeni trio Matter, ki od leta 2015 pomembno sooblikuje del slovenske glasbene scene. S specifično estetiko urbanih predmestnih zjebancev-šminkerjev in z besedili, ki v posrečenih brezsmiselnih poudarjajo hedonistično, a brezciljno prebivanje sodobnega urbanega nihilista, Matter v svojih komadih in videospotih gradijo samosvoj univerzum. Ta že v osnovi izhaja iz Kamnika; tako kot v filmu je označevalec, ki predstavlja zjeban in zajeban, a kljub vsemu dom. Kot pravijo v komadu *Safari*: »Če hočš vidt body buddy prid uzadi / dol na bridža tm Duplica pimpin v kadi / v meni je / Kamnik folija / 300 km dolga / v ustih dva džolija.« Kamnik, v katerem živijo Matter, so socialistični bloki na Duplici, stanovanja, iz katerih puhti vonj čikov in postanih pivakov. Kamnik so napol spuščene rolete, napol prazna otroška igrišča in napol brezdelni mladiči na skuterjih, ki v parku s travo, požgano od poletja, preganjajo dolgčas. Kdor ima denar, kupi vodo, kupi mano, kupi šik cunje od madeonskih cigank, ki sta Kristina in Katarina Rešek (Kukla) – ta je režirala tudi videospot za prvi hit Matter *Meduze* (2015). Svet Matter je v osnovi majhen svet komšij in prijateljev, tako

ali drugače znanih likov z njihove scene. Gangsterski lastnik kluba Ameba, Damir (Sebastjan Starič), ki obožuje fiktivno različico slavnih čokoladnih mini rolad, je še en tipičen protagonist univerzuma Matter. Gangstersko-gasterbajterskih likov, dilerjev in drugih malih kriminalcev sicer kar mrgoli po njihovih komadih, tej fascinaciji pa je posvečen tudi njihov prvi kratki film **Pimpin Piaf** (2017, Matic Zavodnik).

Tako kot postopajo liki v njihovih komadih, postopajo tudi v filmu, vse dokler Dačova glavna naloga, ki mu jo v zadržanem deliriju preda njegov izginuli oče (Davor Janjić), ne postane maščevanje Zekiju (Bonino Englaro), rivalskemu dilerju, s katerim je morda zanosila njegova sestra (Maša Grošelj), a tega on noče priznati. Seveda mu bodo ob glasbeni podlagi legendarnega trap komada WNDE-ja iz 2017 *Pošrek* zažgali in uničili avto, kar je še eden v vrsti klasičnih Matter tropov. Tej družinsko-prijateljsko-katastrofični napetosti tik pred koncem sveta se priključi še *femme fatale*, Kim (Anja Drnovšek), hčerka enega od direktorjev podjetja, ki Dača obrne na glavo, v resnici pa se hodi na to stran hriba, med klošarje in kmete, le zabavat »na safari«. K zadušljivemu vzdušju filma sicer pridodajo stereotipni ženski liki, ki niso nič drugega od noseče sestre, zmešane mtke, *femme fatale*, znervirane frendice, kurbe ali počasne trgovke.

A kot Dačo, Tunja in Lilčke na koncu padejo v past, pade v lastno jamo tudi film. Utrip *Amebe*, za katerega se zdi, da poskuša biti znanstvenofantastični film noir, iz določenih kotov sicer ujame direktor fotografije Peter Perunović, tudi redni sodelavec Matter, a ostaja s kamero kljub vsemu bližje videospotovski logiki časa in prostora. *Ameba* je tako predvsem dodatek ali povzetek univerzuma Matter, ki kot samostojni filmski izdelek izpade kot globine izpraznjena lupina školjke. Fosil neke scene, neke generacije, nekega trenutka, ki ga bo morda neki drugi trenutek iz perspektive druge generacije lahko naredil tudi za povsem soliden *zeitgeistovski*

kult. Premiera v postreferendumskega momentu za vodo je morda najboljše naključje, ki je doletelo ta film.

DEKLE JE POLETELO

ŽIGA BRDNIK

Krog življenja

S čudovito uvodno kader sekvenco dobesedno pristanemo na živahni tržaški ulici, sredi življenja, med ljudmi, v baru, za šankom, v družbi dijakinje Nadie (Alma Noce). Pogledi moških jo poželjivo premerijo, na kar se niti ne odzove, ampak samozavestno nadaljuje svojo brezskrbno pot. Čisto običajen prizor iz vsakdanjega življenja – nam daje vedeti izkušena italijanska režiserka Wilma Labate. In od tega trenutka naprej skriva svoj avtorski izraz za strogo realistično, skoraj dokumentaristično fotografijo in rahlo zrnasto, surovo sliko, ki spominja na domačo ročno kamero ... Nadia je prav tako običajno dekle iz delavske družine v delavskem mestu, ki se pridno uči in goji upe, da bo nekoč delala v hotelirstvu. Kot introvertirana adolescentka, s katere obraza ne moremo veliko razbrati, nima prijateljev in prijateljic. Očitno neizkušena se zato hitro odzove na nagovarjanje spogledljivega vrstnika (Luka Zunic), ki jo prepriča v obisk stričevega stanovanja. A na prvi pogled nedolžno srečanje se sprevrže v nasilno epizodo, ki ji življenje obrne na glavo.

Trd pristanek v krutosti patriarhalnega sveta je zajet v dolg, mučen, neizprosen prizor posilstva, ki mu ni in ni konca,